

SPREČAVANJE PRANJA NOVCA: OSNOVE

Dio 2: Pristup zasnovan na rizicima

Kao pripadnici profesije koja djeluje u službi javnog interesa, profesionalne računovođe igraju značajnu ulogu u sprečavanju pranja novca. Da bi bili učinkoviti u tome, oni moraju poznavati rizike pranja novca u zemljama u kojima rade, kod usluga koje pružaju i klijenata kojima pružaju te usluge. U ovoj brošuri se istražuju osnovni elementi pristupa profesionalnih računovođa sprečavanju pranja novca zasnovanog na rizicima.

Domaći propisi u odnosu na globalne standarde

Zahtjevi u pogledu poštivanja propisa koje su profesionalne računovođe dužne zadovoljiti proističu iz domaćih zakona i drugih pravnih propisa. Veliki broj zemalja svoje zahtjeve u vezi s pranjem novca zasnivaju na globalnim standardima koje propisuje međunarodna organizacija pod nazivom [Radna grupa za financijsko djelovanje](#) /engl. *Financial Action Task Force – FATF*.

Ovaj set brošura se služi standardima *FATF*-a kao polaznom tačkom dok su Vaše profesionalne računovodstvene organizacije najbolji izvor za detaljnije informacije o domaćim zahtjevima.

I tamo gdje standardi *FATF*-a nisu uneseni u domaće propise, oni predstavljaju najbolju praksu za sve profesionalne računovođe.

Šta se podrazumijeva pod „pristupom zasnovanom na rizicima“

Profesionalne računovođe bi trebale primjenjivati „pristup zasnovan na rizicima“ da smanje rizike povezane s pranjem novca. To znači da moraju identificirati, procijeniti i razumjeti rizike pranja novca kojima su izloženi i učinkovito raditi na njihovom ublažavanju. U suštini, pristup se odnosi na poznavanje uključenih klijenata, usluga i jurisdikcija.

Kako primijeniti pristup zasnovan na rizicima

Opći princip pristupa zasnovanog na rizicima je da se tamo gdje postoje povećani rizici moraju primijeniti pojačane mjere na upravljanju i ublažavanju istih. Što su veći rizici to bi trebao biti i veći raspon, stepen, učestalost i intenzivnost preventivnih mjera i kontrola.

KORAK 1	Identificirati glavne rizike pranja novca po Vaše poslovanje koje bi mogli donjeti Vaši klijenti, za usluge koje pružate i područja na kojima ih pružate.
KORAK 2	Procijeniti svaki od prepoznatih rizika u cilju utvrđivanja stepena vjerovatnoće da će se javiti i njihovog eventualnog uticaja.
KORAK 3	Uspostaviti odgovarajuće postupke i kontrole kako bi se rizici sveli na prihvatljivi nivo te osigurati da svi zaposleni prođu obuku iz njihove primjene.
KORAK 4	Za svaki angažman zasebno, izvršiti detaljnu provjeru klijenta srazmjernu stepenu prepoznatog rizika. Veći rizik znači da bi i provjera trebala biti detaljnija.

RAZUMIJEVANJE RIZIKA

Pri uspostavi poslovnog odnosa ili generalno uzevši kod pružanja usluga klijentima, profesionalne računovođe bi trebale steći razumijevanje triju glavnih oblasti rizika:

- **geografskog područja;**
- **klijenta; i**
- **usluge.**

GEOGRAFSKI RIZICI

Pod geografskim rizicima se podrazumijevaju dodatni rizici koje u vezi s pranjem novca nosi konkretna jurisdikcija. U faktore koje bi se, u tom smislu, moglo razmotriti spadaju:

- **uočeni nivo korumpiranosti;**
- **prisutnost protuzakonitog djelovanja; i**
- **učinkovitost sistema za sprečavanje pranja novca u datoj zemlji.**

Prilikom procjene nivoa rizika pranja novca u određenoj zemlji, profesionalne računovođe bi se trebale služiti javno dostupnim informacijama kao što su informacije koje su objavile organizacije građanskog društva ili uzajamne ocjene FATF-a.

Pitanje koje trebate postaviti: *Da li su naši klijenti osnovani u zemljama za koje je poznato da ih osobe koje peru novac često koriste?*

RIZICI POVEZANI S KLIJENTIMA

U ovu kategoriju rizika spadaju opći rizici pranja novca koje nose sami klijenti.

Rizičnost klijenta može uticati na neophodni djelokrug provjera strana koje su povezane s klijentima, kao što su njegovi stvarni vlasnici.

Neprimjerena tajnovitost i nepotrebno složena vlasnička struktura klijenta mogu ukazivati na postojanje povećanog rizika, jer osobe umiješane u pranje novca naročito privlače društva čija struktura prikriva stvarno vlasništvo i kontrolu.

I za klijenta koji posluje u sektoru s povećanim rizikom pranja novca moglo bi se pokazati neophodnim za dodatno provjeravanje.

Detaljnije provjere može biti neophodno izvršiti i kada se klijent ili stvarni vlasnik klijenta smatra politički eksponiranom osobom.

Pitanje koje trebate postaviti: *Da li klijent ili njegov stvarni vlasnik pokazuju svojstva kakva je poznato da često koriste osobe koje peru novac?*

► Ko je stvarni vlasnik

Pojam „stvarno vlasništvo“, te slični pojmovi poput osoba koje vrše kontrolu, mogu podrazumijevati različite pravne definicije, ovisno o jurisdikciji. Stvarni vlasnik je pojedinac koji u konačnici vrši kontrolu nad subjektom, bilo kroz vlasništvo nad većinom udjela ili na drugi način. Više informacija o ovome je dostupno u dokumentu „[Pristupi transparentnosti stvarnog vlasništva: Globalni okvir I stavovi računovodstvene profesije](#)“.

RIZICI POVEZANI S USLUGAMA

Rizici povezani s uslugama se odnose na povećanu vjerovatnoću da se konkretni proizvodi ili usluge iskoriste za pranje novca.

Profesionalne računovođe bi trebale razmotriti provođenje dodatnih provjera ako pružaju proizvode ili usluge koji su izloženiji pranju novca, odnosno ako postoji ozbiljan rizik da bi sam profesionalni računovođa mogao počinuti krivično djelo iz domena pranja novca.

Prije nego počnu nuditi usluge koje se značajno razlikuju od proizvoda, odnosno usluga koje trenutno nude, profesionalne računovođe bi trebale izvršiti procjenu rizika koji se u pravilu povezuju s njima i poduzeti odgovarajuće mjere na oslovljavanju novih ili povećanih rizika.

Pitanja koja trebate postaviti: *Da li Vaše proizvode ili usluge karakteriziraju svojstva za koja je poznato da ih osobe koje peru novac koriste? Da li sama vrsta i priroda angažmana u sklopu kojih društvo pruža savjetodavne usluge podrazumijevaju rizik pranja novca?*

► Naglasak na rizicima povezanim s uslugama

U narednim brošurama iz seta detaljnije se obrađuju pojedinačne usluge.

Osnivanje društva | Prijenos imovine | Porezno savjetovanje | Stečajni postupci

DODATNA POMOĆ

„[Vodič iz primjene pristupa zasnovanog na rizicima za računovodstvenu profesiju](#)“ Radne grupe za financijsko djelovanje nudi opća uputstva za borbu protiv pranja novca dok su pitanja u vezi s etikom uređena „[Međunarodnim kodeksom etike za računovođe](#)“. Detaljnije informacije o domaćim uvjetima možete zatražiti od svoje [profesionalne računovodstvene organizacije](#).

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](#) | [incompany/ifac](#)

www.icaew.com
[@icaew](#) | [in company/icaew](#)

Ovo izdanje Osnove: Sprečavanje pranja pranja novca, Dio drugi: Pristup zasnovan na rizicima kojeg je u oktobru 2020. na engleskom jeziku objavio International Federation of Accountants, u septembru 2023. je na bosanski jezik preveo Savez računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH (SRRiF-FBiH) i umnožava ga uz dopuštenje IFAC. Odobreni tekst svih IFAC publikacija su ona izdanja koja je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne snosi odgovornost za ispravnost i potpunost prijevoda, niti za postupanje koje bi moglo proistići iz njega.

Tekst na engleskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja pranja novca,
Dio drugi: Pristup zasnovan na rizicima © 2020. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja pranja novca,
Dio drugi: Pristup zasnovan na rizicima © 2023. IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 2 - A Risk-Based Approach (October 2020)

Obratite se na Permissions@ifac.org za dopuštenje za reprodukciju, pohranu ili prijenos ili za izradu drugih slične upotrebe ovog dokumenta